

Результати та їх обговорення. У результаті дослідження було встановлено, що переважна більшість клінічних фармацевтів беруть участь у розробці локального формуляра ЛЗ ЗОЗ. Щодо активності у проведенні ABC-, VEN-аналізу використання ЛЗ, визначення раціональності закупівлі ЛЗ та її відповідності пріоритетам лікування на основі аналізу статистичних даних щодо захворюваності, ускладнень та помилок фармакотерапії, то були отримані такі результати: більшість клінічних фармацевтів не проводять ці дослідження. Активність щодо організації і проведення лекцій та семінарів для лікарів з питань використання ЛЗ також є дуже низькою. Таким чином, отримані результати свідчать про те, що клінічні фармацевти ЗОЗ мають низьку активність щодо виконання експертно-аналітичних функцій, і проведення ABC-, VEN-аналізу використання ЛЗ, результати якого служать підґрунтям для обґрунтування пропозицій з оптимізації використання ЛЗ, зокрема, виключення ЛЗ з недоведеною ефективністю, другорядних, таких, що не відповідають критеріям безпеки.

Висновки. Актуальним завданням післядипломної освіти клінічних фармацевтів є формування, удосконалення і розвиток фахових практично-орієнтованих навичок і компетенцій, що забезпечить успішне виконання їх експертно-аналітичних функцій.

ДОСВІД ІНСТИТУТУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ З РОЗРОБЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМИ В СФЕРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Пімінов О.Ф., Артюх Т.О., Зарічкова М.В.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації

Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

artiukh.ipksf@nuph.edu.ua

Вступ: Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету (ІПКСФ НФаУ) здійснює свою діяльність відповідно до Закону України «Про освіту» в рамках освіти дорослих, яка передбачає реалізацію освітньої діяльності ІПКСФ НФаУ через наступні складники: післядипломна освіта, підвищення кваліфікації та безперервний професійний розвиток медичних та фармацевтичних працівників галузі охорони здоров'я. Всі зазначені складники у сфері післядипломної освіти реалізуються в ІПКСФ НФаУ як неформальний вид освіти, оскільки здобуваються, за освітніми програмами (ОП), які не передбачають присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але можуть завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Саме тому, розроблення і моніторинг ОП з метою їх своєчасного перегляду й оновлення є одним із важливих аспектів освітньої діяльності ІПКСФ НФаУ в сфері післядипломної освіти.

Мета: Аналіз досвіду ІПКСФ НФаУ щодо розроблення та моніторингу ОП, їх перегляду, оновлення та реалізації.

Методи: Для досягнення мети роботи були використані методи наукового дослідження: кабінетний аналіз для огляду нормативно-правових актів, настанов, програм, положень, документованих процедур / стандартних операційних процедур / інструкцій, форм та інших документів інтегрованої системи управління, що регулюють діяльність ІПКСФ НФаУ; структурний та логічний аналіз для угруповання та систематизації інформаційних матеріалів.

Результати: ІПКСФ НФаУ створено як навчальний та науковий центр з підвищення кваліфікації фармацевтичних та інших фахівців, атестації спеціалістів фармації, підготовки в інтернатурі фармацевтів-інтернів.

Для забезпечення належного рівня якості післядипломної освіти всі види діяльності ІПКСФ НФаУ здійснюються відповідно до вимог системи управління якістю НФаУ, для чого розроблено та впроваджено ряд настанов, програм, положень, документованих процедур / стандартних операційних процедур (СОП) / інструкцій, форм та інших документів. Так, зокрема, потрібно відзначити наступні положення «Про Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету», «Про організацію освітнього процесу ІПКСФ НФаУ», «Про систему забезпечення якості післядипломної освіти в ІПКСФ НФаУ», «Про планування й облік навчальної роботи і основних видів методичної, наукової та організаційної роботи НПП ІПКСФ НФаУ», «Про порядок розроблення та реалізацію освітніх програм в ІПКСФ НФаУ», «Про комплекс навчально-методичного забезпечення освітньої компоненти в ІПКСФ НФаУ», «Про запобігання конфлікту інтересів під час проведення заходів безперервного професійного розвитку в ІПКСФ НФаУ», «Про оцінку заходів безперервного професійного розвитку на ознаки академічної доброчесності та дотримання принципів доказової медицини в ІПКСФ НФаУ», «Про методологію оцінювання набутих компетентностей, знань та практичних навичок працівників сфери охорони здоров'я в ІПКСФ НФаУ», «Про атестацію здобувачів післядипломної освіти в ІПКСФ НФаУ», «Про порядок оцінювання результатів навчання в ІПКСФ НФаУ» тощо.

Головною метою діяльності ІПКСФ НФаУ є здійснення освітньої діяльності для задоволення потреб громадян, суспільства та держави, організація та проведення навчально-методичної роботи у сфері післядипломної освіти.

Освітня діяльність ІПКСФ в складі закладу вищої освіти НФаУ здійснюється, згідно реєстра суб'єктів освітньої діяльності в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, на підставі отриманої ліцензії на провадження післядипломної освіти відповідно до:

- Наказу МОН від 22.08.2022 № 186-л для підвищення кваліфікації за спеціальністю (011) Освітні, педагогічні науки;
- Наказу МОН від 12.07.2023 № 299-л для підвищення кваліфікації зі спеціальності (222) Медицина;
- Наказу МОН від 22.08.2022 № 186-л для підвищення кваліфікації за спеціальністю (226) Фармація, промислова фармація;
- Наказу МОН від 04.07.2022 № 124-л про підготовку в інтернатурі.

Відповідно до вищезазначеного, ІПКСФ НФаУ має право здійснювати освітню діяльність для слухачів, що є представниками не тільки різних спеціальностей, а й різних галузей: 01 Освіта/Педагогіка та 22 Охорона здоров'я,

що вимагає побудови різноаспектної системи науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на професійний розвиток слухачів шляхом формування та вдосконалення їх компетентностей, в рамках ОП.

Крім того, потрібно зауважити, що здобувачами післядипломної освіти ІПКСФ НФаУ можуть бути слухачі, які мають різний рівень вищої освіти за попередньо-здобутою освітою відповідно до Національної рамки кваліфікацій, яка ґрунтується на європейських і національних стандартах та принципах забезпечення якості освіти. Отже, підвищення кваліфікації за певними напрямками в ІПКСФ НФаУ можуть пройти:

- фармацевтичні працівники з 5 – 7 рівнями Національної рамки кваліфікацій: фахова передвища (короткий цикл), бакалаврський (перший) рівень вищої фармацевтичної освіти, магістерський (другий) рівень вищої фармацевтичної освіти за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» за відповідними ОП;

- медичні працівники з 7 рівнем вищої освіти за спеціальністю 222 «Медицина» за відповідною ОП,

- педагогічні та науково-педагогічні працівники з 7 рівнем вищої освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» за відповідною ОП.

Таким чином, освітня діяльність ІПКСФ НФаУ представлена наступними ОП:

- Професійна діяльність викладача;
- Підготовка в інтернатурі зі спеціальності «Фармація»;
- Фармація (фармацевти);
- Організація і управління фармацією;
- Клінічна фармація;
- Аналітично-контрольна фармація;
- Фармацевтична косметологія;
- Фармацевтична токсикологія;
- Клінічна фармакологія,
- Фармація (асистенти фармацевтів).

Розробка, перегляд та оновлення ОП в ІПКСФ НФаУ здійснюється, зокрема, відповідно до Положення «Про порядок розроблення та реалізацію освітніх програм в ІПКСФ НФаУ» з урахуванням сучасного рівня розвитку післядипломної освіти, професійних стандартів, принципів доказової медицини, з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права, зокрема, запобігання рекламі торгових назв лікарських засобів та медичних виробів, та спрямовані на поглиблення теоретичних знань та практичних навичок, ознайомлення з новими підходами професійної діяльності з окремих питань відповідної галузі знань, спеціальності з метою підвищення професійного рівня слухачів та фармацевтів-інтернів, обміну передовим досвідом, розширення світогляду та залучення до новітніх галузей знань.

ОП в ІПКСФ НФаУ розробляються, переглядаються та оновлюються робочою (проектною) групою, до складу якої входять визначені наказом ректора НФаУ педагогічні, науково-педагогічні та/або наукові працівники, на яких покладено відповідальність за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з

освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста і які відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності.

До складу робочих (проектних) груп також залучаються представники стейкхолдерів та зацікавлені особи. Для роботи над кожною ОП в ІПКСФ НФаУ сформовані окремі робочі групи. Також потрібно зауважити, що забезпечення належного рівня якості післядипломної освіти в ІПКСФ НФаУ передбачає представлення в ОП інформації про розробників із зазначенням наукового ступеня, вченого звання, посади та назви структурного підрозділу за основним місцем роботи та інформації про зовнішніх рецензентів ОП, що є визнаними професіоналами в академічному та/або фаховому середовищі предметної області ОП із зазначенням наукового ступеня та/або вченого звання (за наявності), посади та назви організації за основним місцем роботи.

Основою для розробки ОП в ІПКСФ НФаУ є професійний стандарт (за наявності) для фахівців відповідно рівня попередньо-отриманої вищої / передвищої освіти. Крім того, в процесі розробки, перегляду та оновлення ОП в ІПКСФ НФаУ враховані всі запити та вимоги Міністерства охорони здоров'я щодо професійного розвитку працівників охорони здоров'я, формування їх цінностей, необхідних для успішної самореалізації загальних та професійних компетентностей, підвищення освітнього рівня для забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору. Таким чином, в ОП передбачено в рамках освітніх компонент вивчення тем, які спрямовані на вирішення проблем з позначення стереотипів за ознакою статі на психоемоційному добробуті дівчат і хлопців, жінок і чоловіків та проведення просвітницьких заходів з вищезазначених питань для населення України, а також питань медичної інформатики та інформаційних технологій з метою розвитку цифрових компетентностей діючих та майбутніх працівників охорони здоров'я.

Моніторинг здійснюється з метою встановлення відповідності ОП потребам здобувачів післядипломної освіти, роботодавців, інших груп зацікавлених осіб і суспільства. Його проведення покладено на керівника відповідної робочої групи. До здійснення постійного контролю та відслідковування окремих аспектів реалізації ОП в ІПКСФ НФаУ залучаються стейкхолдери, наукові та науково-педагогічні працівники, професіонали-практики, здобувачі післядипломної освіти тощо.

Зазначимо, що ОП в ІПКСФ НФаУ являють собою систему освітніх компонент в межах спеціальності в сфері післядипломної освіти, яка визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для проходження освітніх компонент за цією програмою, спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання і компетентностей, яких має набути чи удосконалити здобувач післядипломної освіти.

Крім того, ОП передбачає висвітлення знань та вмінь в рамках професійних компетентностей, необхідних для виконання певних трудових функцій за посадами, матрицю відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми; матрицю забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП, форми проведення контролю / атестації

здобувачів післядипломної освіти.

В описі ресурсного забезпечення для реалізації ОП в ІПКСФ НФаУ зазначається кадровий склад науково-педагогічних працівників, які будуть здійснювати освітню діяльність за зазначеною ОП, матеріально-технічне забезпечення, потрібне для якісної організації освітнього процесу, а також інформаційні та навчально-методичні підходи до викладання та навчання з зазначенням новітніх методів та технології, які використовуються в даній програмі.

Висновки. Аналіз досвіду ІПКСФ НФаУ щодо розроблення, перегляду й оновлення ОП в системі післядипломної освіти показав, що освітня діяльність здійснюється відповідно до отриманих ліцензій на провадження післядипломної освіти до 2 галузей освіти для слухачів, які мають різний рівень вищої освіти за попередньо-здобутою освітою відповідно до Національної рамки кваліфікацій, за 10 ОП відповідних освітньої/ педагогічної, медичної та фармацевтичних спеціальностей з врахуванням законодавчих вимог та забезпеченням належного рівня розроблення, перегляду та реалізації зазначених ОП та їх компонент для здобувачів післядипломної освіти.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВІЗОРІВ (ФАРМАЦЕВТІВ) З ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ПОСТКОВІДНОМУ СИНДРОМІ (Long COVID)

Семенов О. М.

**Кафедра організації і економіки фармації, технології ліків та
фармакоеконіміки ФПДО**

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Аптека як заклад охорони здоров'я відіграє важливу роль в інформаційній та фармацевтичній допомозі населенню. У зв'язку з значною кількістю відвідувачів аптек, які звертаються з ознаками постковідного синдрому, фармацевт / провізор має чітко орієнтуватись в його симптоматиці, знати заходи фармацевтичної допомоги згідно наказу МОЗ України від 20.04.2021 р. № 771 «Про затвердження Протоколу надання реабілітаційної допомоги пацієнтам з коронавірусною хворобою (COVID-19) та реконвалесцентам».

Матеріалами дослідження були результати анкетування завідуючих аптек, фармацевтів за 2022-2023 роки, яке проводилось під час проходження ними курсів стажування, спеціалізації, передатестаційних циклів на кафедрі організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоеконіміки ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Після коронавірусної хвороби (COVID-19) у хворого можуть спостерігатись залишкові патологічні зміни: кашель, задуха тромбози, зниження толерантності до фізичних навантажень, м'язова слабкість та когнітивні розлади. З метою зменшення цих негативних наслідків фармацевт / провізор може рекомендувати пацієнту з ознаками постковідного синдрому прийом безрецептурних лікарських засобів (ЛЗ) та методи реабілітації.